

שְׁכָנָה בּוּ יִדְעַת דְּבָרִים נוֹגִים

חמישה שירים

מספרדית (קולומביה): יחזקאל רחמים

פורפיריו ברבה־חאקוב (Porfirio Barba-Jacob) הוא ככל הנראה המשורר הקולומביאני הנודע ביותר. זהו שם העט העיקרי של מי שנולד כמִיגֵל אַנְחֵל אוסוריו בִּנְיָטֵס בשנת 1883 בסנטה רוסה דה־אוסוס שבחבל אנטיוכיה, קולומביה. ברבה־חאקוב גדל בילדותו אצל סביו ולא החזיק בחייו בהשכלה רשמית רחבה. בבגרותו, אחרי תקופת עבודה קצרה כמורה, יצא לנדודים שהתפרשו מפרו ועד לארצות־הברית, והתרכזו בעיקר במרכז־אמריקה - במדינות כגואטמלה, הונדורס, קובה ומקסיקו. הוא חי חיי נדודים סוערים וחסרי־מנוח של "משורר מקולל" והומוסקסואל בוהמיין. פעמים מספר אולץ לעקור ממקום מושבו בשל כתיבתו המתנגחת במוסכמות. הוא מת בשנת 1942 במקסיקו, שבה בילה את מרבית חייו הבוגרים. "שיר החיים העמוקים" הוא יצירתו הידועה ביותר.

י"ר

שיר החיים העמוקים

"האדם יציר־שווא, משתנה ורוחש..."

מונטן

יֵשׁ יָמִים שֶׁבָּהֶם אֲנַחְנוּ כֹּה זָעִים, כָּל־כֶּךְ זָעִים,
כְּמוֹ עֲלָעָלִים קְלִילִים הַנִּמְסָרִים לְרוּחַ וּלְיָד הַגּוֹרֵל.
אוֹלֵי מַתַּחַת לְשָׁמַיִם אַחֲרִים מְחַיֶּכֶת תִּהְיֶה,
וְהַחַיִּים צִלּוּלִים וְרוּחֵשִׁים, פְּקוּחִים כְּמוֹ טְרַמְיִנָּל.

וְיֵשׁ יָמִים שֶׁבָּהֶם אֲנַחְנוּ כֹּה פּוֹרְיִים, כָּל־כֶּךְ פּוֹרְיִים,
כְּמוֹ שְ�דוֹת הַסֶּפֶר בְּאַפְרִיל, הַנִּרְעָדִים מֵרֵב תְּשׁוּקָה;
תַּחַת שְׁפִיעַתָּם הַמְּזִהִיָּה שֶׁל מְמָטְרִים רוּחָנִיִּים
מְלַבֵּלֶת הַנִּשְׁמָה לִיעֲרוֹת שֶׁל אֲשִׁלְיָה זָכָה.

יֵישׁ יָמִים שְׁבָהֶם אֲנַחְנוּ כֹּה רוֹגְעִים, כָּל־כֶּךָ רוֹגְעִים...
 יִלְדוֹת לוֹטָה בְּדַמְדוּמִים! לְגוֹנוֹת שֶׁל סִפִּיר!
 עַד שֶׁמִּשְׁפָּט, נִגּוֹן, אוֹ הֵר, צִפּוֹר בְּמַעוֹפָה...
 אֶפְלוּ הַקְּשָׁיִים עֲצָמָם מַעוֹרְרִים חֵיוֹךְ וְשִׁיר.

יֵישׁ יָמִים שְׁבָהֶם אֲנַחְנוּ כֹּה נִקְלִים, כָּל־כֶּךָ נִקְלִים,
 כְּמוֹ קֶרְבִּים אֶפְלִים שֶׁל אֶבֶן צוּר שִׁחְרָה.
 הַלִּילָה מִפְתִּיעֵנוּ בְּהַמוֹנֵי מְנוֹרוֹתָיו,
 בְּרֹצֵד מִטְבְּעוֹת אָנוּ שׁוֹקְלִים אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרַע.

יֵישׁ יָמִים שְׁבָהֶם אֲנַחְנוּ כֹּה חֲשֻׁקְנִיִּים, כָּל־כֶּךָ חֲשֻׁקְנִיִּים,
 שְׁנִשְׁאָפִים לְשׂוֹא מִבְּשָׂרָה שֶׁל אִשָּׁה;
 אַחֲרֵי הַדּוּק הַמֵּתֵן, בַּחֲלֹף לְטוֹף הַשָּׁד,
 עֲגֻלּוֹתֵי שֶׁל פָּרִי שׁוֹב מִרְטִיטָה אֶל הָעֵדֶר-בוֹשָׁה.

יֵישׁ יָמִים שְׁבָהֶם אֲנַחְנוּ כֹּה נוֹגִים, כָּל־כֶּךָ נוֹגִים,
 כְּמוֹ בְּלִילוֹת הַנוֹגִים אֲנָקוֹת חֲרָשֵׁת הָאֲרָנִים:
 אוֹ אִזְ הַנְּשָׁמָה גּוֹנַחַת תַּחַת צַעַר הָעוֹלָם,
 וְאֵין מָה שֶׁיִּכּוֹל לְנַחֲמֵנוּ, אֶפְלוּ אֱלֹהִים.

אֶךְ יֵשׁ גַּם, הוּא אֲדָמָה! יוֹם... וְעוֹד יוֹם... יוֹם
 שָׁבוּ אָנוּ מְרִימִים עֵגֶן בְּלִי שׁוֹם רָצוֹן לְחִזּוֹר;
 יוֹם שָׁבוּ סוֹחָפוֹת רוּחוֹת הַכְּרִחִיּוֹת...
 יוֹם שָׁבוּ אֵין עוֹד דְּבַר שֶׁבִּכְחוֹ אֲתָנוּ לַעֲצוֹר!

אמר בשעה שאמות... (והיום עוד רחוק!):
יהיר ונקלה והולל, איש אל סער שלוח,
רעב לעולם בחיות עלפונו,
הוא היה להבה מתלקחת ברוח...

חושני ועצב נדד באי אמריקה שלו;
יער ארנים בהונדורס חזק בו נשימה כמפוח;
האדמה המקסיקנית נטעה בו את המרד, החרות,
העצמה... והוא היה להבה מתלקחת ברוח.

ממעמקים אין-חקר העפיל לכוכבים;
כאב אדיר חסר-פנים רטט ממבטאו המוזר,
היה חכם בתהומותיו וענו, כה ענו –
הן להבנת יוצאת אל הרוח היא שום-דבר...

ושכנה בו ידיעת דברים נוגים, כה עמקים וממיתים,
שמיתרים אנושיים מעולם לא הבהירו את קרבה,
איש לא הבין את קינתו הטרגית, הוא היה
להבה מתלקחת ברוח, והרוח כבתה את הלהבה.

ידיעה

יהירות

דבר איני דורש מן הכחות המיטיבים
אבל מעלתי כבר לבדה הביתה.
הן די היה לי להקשיב לרחש הנצחי
שקונניה של ים בתוך אוני הטמינה.

על יצוע קשה חולם חלום רך;
ובטרם בוא אור, עוד ערות תחושותי
להבחין בצל הזוחל, הנשקח,
המפעם אל היות, בבלי-דעת מתי...

לתקן יריעות חנותי הנודדת
כשצוקים חרוכים מצדדי
במקום שנשימת מסתורין בו נושבת;

ותחת מספרים מבשרי-טובותי,
בבדידות עצומה ומתרחבת,
מבעיר את יצירתי ומשקה את חטאי.

בקשתי שיר נשגב שיחם במתיקותו
לחיי הגסים, העמומים, חיי עצב.
הוא נתן לי עפרוני קוסם בציצו...
אני רציתי אלה!

בקשתי דגמה של קצב בוטח
אתה אוכל למשל בחשקי המסכן.
הוא נתן לי פלג-מים, מלמול-לילי קולח...
אני רציתי את הים!

בקשתי מדורה של להט לא-נכחד
שתעטף את כל חלומותי בחמה.
הוא נתן לי גחלילית שזוהרה נפסד –
אני רציתי את השמש עצמה!

החיים כה סתמיים, דחפי שלי חסרי-תוחלת,
תכלת אפריל, גן עדן אפוף ירקות...
הו, מדריך נקלה של מסע הליל,
אני רוצה למות!

המראה

השם שלי? יש לי הרבה: שיר, טרוף, כסופים.
מה עשיתי? ראיתי צפור חוצה דמדומים, חותכת שחקים...
חפשתי אחר עקבותיה וחיכתי בבכי,
הזמן לא היה אלא דחפי המאלפים.

הסינזנה? אין לדעת. יום אחד עוד אפרה את העדן
שבו אזרע. אדון אף-אחד. סתם איש. משגע. שום-דבר.

צללית טורדנית וחולפת.
שנאה. צרחה. כלום. אפס.

הו בוז וטינה וחמה וסערות גסות!
החיים עטורים בקשת של שמשות...